

«Krisi humanitarioaz ari denean, Europak gehitu beharko luke betebeharrak legala ere baduela»

Ekialde Hurbileko eta Afrika iparraldeko gatazkek behartuta, milaka biztanlek ihes egiten dute lurralde seguruagoen bila, baina asiloa emateko garaian, errezeloz begiratzen ditu Europar Batasunak, dituen betebeharrak etiko eta legalei sarri muzin eginez. II. Mundu Gerraz geroztik bizi dugun exodo masiboenaz galdetu diogu Agustin Unzurrunzaga migrazioan aditu eta SOS Arrazakeriako kideari.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

Errefuxiatu kopuruagatik larrialdi egoera deklaratu du berriki Mazedoniak, ACNUR eta NBERen arabera, Europar Batasunera bidean aurten 180.000 errefuxiatu inguru iritsi dira Serbiara eta beste 265.000 Mediterraneoko kostaldera. Eguno egoerari dimentsioa emate aldera, zenbateraino da ezohikoa hau guztia?

Krisi handi baten aurrean gaude. Baina Euro-paren joera da esatea krisi humanitario baten aurrean gaudela eta laguntza humanitaria ematea dagokiola, eta horri gehitu beharko litzaioke betebeharrak legala ere baduela, Europak akordio ugari dituelako sinatuak eta onartuak nazioartean. Konpromisoak hartuak ditu Giza Eskubideen Deklarazioan, 1951ko Genevako akordioan... nazioarteko asiloa eta babes sistemari lotuta, eta askotan ez ditu betetzen.

Europar Batasunak Dublin II arautegia darabil, baina ez du asiloa emateko sistema baturik eta hori arazo potoloa da. Aspalditik salatu dugu Dublin II sistema, ez duelako jendearen borondatea errespetatzen: giza eskubideen aldarrikape-nak dio norberak eskubidea duela asiloa non eskatu erabakitzeko, baina sistema bateraturik gabe, aipaturiko arautegiaren barruan errefuxiatuak asiloa eskatzen du iristen den herrialdean, eta adibidez Greziara iristen bada han geratu eta itxaron beharko du, jakinik administrazio kontuak urtetan luzatzen direla, eta herrialde bakoitzeko prozedurak oso ezberdinak direla epetan eta erabakitan

(baiezkoa edo ezezkoa ebazteko orduan, esaterako). Egun, iristen denak ez du segurtasun juridikorik EB barruko herrialde guztietan berdin tratatua izango dela bermatzen dionik.

Hain juxtu, Merkelek eta Hollandek politika bateratua aldarrikatu dute. Arduraz, errefuxiatuak birkokatze kuoten beharraz... ere mintzatu dira, baina joan den apirilean Mediterraneoan 1.400 migratzaile hil ostean gauza berdinak

entzun genizkien agintariei, eta ondoren adostu zutena ordea mugen kontrola areagotzea eta pertsonen mugikortasunari trabak gehitzea izan zen; herrialde bakoitzak hartu beharreko pertsonen kuotak ezartzea ere ez zuten lortu azkenean.

Bai, urteak daramatzate berdina errepikatzen. François Hollanden 2009ko artikulua bat irakurri dut eta asilo sistema bateratua, segurtasun juridikoa eta abar eska-

tzen zituen, baina presidentetzara iritsi ostean ez du ezertxo ere egin. Horrelako krisi bat bizi behar izan dugu berriz ere urak astintzeko. Alemania aztoratu egin da jende gehienak bertan nahi duelako asiloa, eta kezkatuta dandenez badirudi Frantzia eta Alemania inplikatu egin direla eta aurrerapausoak eman daitezkeela.

Krisiari erantzuteko nahikoa aurrerapauso?

Ziurrenik motz geratuko dira, kontuan hartuta erabakiak hartzen hasi direla arazoak eztanda egin duenean, aldeztatik neurriak

“Birkokatzea betearazteko neurriak hartu beharko lirateke, prozesua estatuen borondatearen esku lagatzen denean hauek ez dutelako jendea hartzeko inongo asmorik”

hartu beharrean. Dublin II hankaz gora jarri eta sistema bateratuaren aldeko apustua egin beharko da, eta Europak nola funtzionatzen duen aintzat hartuta, bizpahiru urte iraungo ditu prozesuak.

Erregistro zentroak sortzea nahi dute Merkelek eta Hollandek, "baldintzak betetzen ez dituztenak" euren jatorrizko herrialdeetara lehenbailehen itzultzeko.

Bai, asiloa edo babesaren behar dutenen eta gainerakoen artean bereizketa garbia egin nahi dute, eta bertako biztanleriaren zati baten aurrean ondo geratzeko diskurtsoa da hori, "babesa behar dutenak hartuko ditugu, gainerakoei egurrak", baina praktikan sarri hori ez da batere erraza. Gerran dagoen leku batetik badator argiagoa da, baina miserian gelditu den alboko herrialderen batetik badator zer?

Bidezkoa da bereizketa hori egitea?

Ez. Jendeak emigratzen du jaioerrian gaizki dagoelako. Batzuetan gerra dagoelako, bestetan premia larrian delako, etorkizunik ez duelako... Faktore ugariaren nahasketa izan ohi da eta bereizketa egitea antzua da, nahiz eta egia den legearen arabera nazioarteko asiloa egoera jakin baten barruan eskatu behar dela.

Europako 26 estatutan batetik bestera libre mugitzeko askatasuna zehazten du Schengengo Hitzarmenak. Askatasun hori murriztea aipatu da eta halakorik ukatu egin du Europar Batasunak, baina ez dirudi mugitzeko askatasuna guztientzat berdina denik, muga batzuetan jartzen dituzten trabak ikusita.

Bai, Bulgarian 14 kilometroko harresiak erai ki dituzte Turkiako mugan, Hungaria horretan ari da... Gauza bat da libre zirkulatzeko aldarrikapen orokorra, eta kapitalak eta merkantziak ez dute horretarako inongo arazorik, baina pertsonen trabak jartzen zaizkie, jaioerriaren arabera. Eta gainera, Europako Batzordeak esan arren Schengengo Hitzarmena ez dela ukituko, aldatzeko presioak daude, Sarkozyren hauteskunde programan, Fronte Nazionalaren eskaeretan, Europako eskuin muturraren aldarrikapenetan...

"Asiloa Europara iristean eskatu ordez, zergatik ez eskatu jatorriko herrialdean edo inguruko enbaxadaren batean, Europara modu onean iristeko bidean bizitza arriskuan jarri gabe?"

Hitz egin dezagun egin beharko litzatekeenaz. Errefuxiatuak birkokatze kuotez asko hitz egin da. Nola inplikatu herrialdeak zeregin honetan?

Jendea babestea da abiapuntua. Europako Batzordeak 40.000 lagun Europara berfinkatzeko jarri zituen irizpideak egokiak iruditzen zaizkit; horrekin batera, jendearen borondatea kontuan hartzea ere oso inportantea da. Jakina, 40.000ko kopurua izugarri motz geratzen da gaur egun, eta aurreko

esperientzia ikusita, prozesua estatuen borondatearen esku lagatzen denean hauek ez duteenez jendea hartzeko inongo asmorik, birkatzea betearazteko neurriak ere hartu beharko lirateke.

Bidean (bereziki Mediterraneoan) heriotzak saihesteko baliabide gehiago jartzea eskatu dute, besteak beste, ACNUR edo Mugarik Gabeko Medikuek.

Hala da. 2013an Italiak Mare Nostrum sistema jarri zuen martxan Mediterraneoan eta bar-

kuek bizitza ugari salbatu zituzten, baina 2014an Mare Nostrum pikutara bidali eta Frontex segurtasun sistemaren baitan Triton jarri zuten indarrean: Tritonek baliabideen erdiarekin egiten du lan eta bere betebeharrak nagusia ez da bizitzak salbatzea, mugak babestea baizik. Diferentzia izugarria da eta hiltzen den jende kopuruan antzematen da hori.

Europar sartzeko bide legalak irekitzea, bide alternatiboak eskaintzea ere aldarrikatu dute.

Asiloa eskatzen da Europara iristean, zergatik ez eskatu alde aurretik abiapuntuko herrialdean edo ingurukoan, Europako (edo europar estaturen bateko) enbaxadan? Hala, asiloa lortu eta bideak zabalduko lirateke Europara modu onean iristeko, lehenengo bizitza arriskuan jarri behar izan gabe.

Askoren ustez, Afganistan, Irak, Siria, Libia, Yemen... bezalako herrialdeak egonkortzera baliabideak bideratu beharko litzateke Europak, jakinik hein batean Europaren esku-hartzearen ondorioa dela herrialde horietan bizi duten egoera.

Europa ez da herrialde horietan dauden kontraste guztien erantzule bakarra, baina egia da izugarritzko eragina izan duela Europaren jarrera praktikoak. Libiakoa izugarria izan da, aurretik Irakekoa... Mendebaldeak itxurazko demokraziaren teoria argudiatu zuen Iraken, Libian sartzeko berriz arrazoi humanitarioak eman zituen, baina Kadafi kendu eta estatua desegin ostean ez du inongo irtenbiderik eskaini, ez daki zer egin. Egindakoa desastre bat izan da eta gertaturikoan erantzukizuna dauka Europak. Horregatik, Sirian, Libian eta beste hainbat lekutan irtenbidea bilatzeko inplikatu egin beharko litzateke, nahiz eta konponbidea oso zaila den.

AEBen erantzukizuna ere ez da samurra. Zein neurritan inplikatu beharko lirateke estatubatuarrek, errefuxiatuen krisiari erantzuteko orduan?

Maila berean. Kontua da asilo eskatzaileen zantzurrun geratzen direla AEBak. Dena den, Patrick Weil politikariak nazioarteko konferentzia bat proposatu du errefuxiatuen aferrari irtenbidea aurkitzeko, ez bakarrik Europar, baita beste estatu batzuk inplikatuz ere, bereziki AEBak.

Agustin Unzurrunzagaren esanetan, errefuxiatuen eta gainerakoen arteko bereizketa egitea "antzia da: jendeak emigratzen du jaioterrian gaizki dagoelako. Batzuetan gerra dagoelako, bestetan premia larrian delako, etorkizunik ez duelako... Faktore ugariaren nahasketa da". Lehenengo orriko argazkian, errefuxiatu siriarrak Mazedoniako mugan.

Xenofobia

"Efektua bikoitza da eta Alemanian ikusten ari gara. Batetik, neonaziek eta beste

hainbatek erasoak egin dituzte, baina bestetik errefuxiatuei solidaritatea eta elkartzasuna adierazten dieten mugimenduak indartsu ari dira".

Aurrekarietako kasu eginez, zein izan ohi da errefuxiatuen joera, euren herrialdeetako gatazka amaitu ondoren?

Adibide bat jartzearren, Bosniako gerra garaian akordioa egin zuten Europan, jendea birkokatzeko, eta Euskal Herrian ere izan genituen ugari. Urte gutxira, gerra amaitu ostean, gehientsuenak bueltatu egin dira, apenas geratzen den inor hemen. Gerra luze joaten denetan, aurreko gizarteak desegin egiten da, eta hainbatek ez du itzultzeko asmorik izaten, ez zaiolako jaioterrian ezer geratzen. 1936ko Gerran hemen emandako mugimenduak begiratzen baditugu, Irunen erreketek sartu zirenean eta jendea Iparraldera joaten hasi zenean, handik urte batzuetara poliki-poliki etortzen hasi ziren batzuk, beste batzuk Frantzian, Mexikon edo Venezuelan geratu ziren, leku horretan bizitza egin zutelako.

Frantziatik Ingalaterrara hainbatek muga zeharkatu nahi izan duela medio, David Cameron Erresuma Batuko lehen ministroak immigrazio lege berria agindu du irailerako. Zenbait gobernu egoera baliatzen ari al dira, migratzaileen aurka legeak zorrotzeko?

Bai, argi eta garbi, eta herritarren aurrean gainera populismo merkea eginez. Arazoa betikoa da: eskuin muturraren eremuan sartzen banaiz, ni ere eskuin muturtzen naiz, eta hauteskundeetarako errentagarria izan litekeen arren, epe ertain eta luzera porrota izan ohi da. Frantzian ikusi dugu: Sarkozy Fronte Nazionalaren eremuan sartu zen, haien aldarrikapen batzuk bere eginez, baina azkenean espazio horretan Fronte Nazionala atera da garaile; epe luzera eskuin muturra da indartzen dena. Eta jakina, joko politikotik harago, legeak gogortzeak izugarritzko eragin ezkorra du atzeritar guztientzat, eta urte luzez.

Migrazioaren kudeaketa onak onurak ekartzen dizkio gizarte hartzaileari?

Bai, zalantza barik. Azken 200 urteotako migrazio prozesuak aztertzen baditugu, horiek hartu dituzten herrialdeentzat onuragarria izan da epe ertain-luzera. Ezinezkoa da New York, Holandako portuak,artzelona edo Bilbo migrazio barik irudikatzea. Una honetan, ia 1.000 milioi pertsona daude munduan migratzen, gehienak estatu barruetan (750 milioi); migrazioa beti egon da eta egongo da. ■